

20.

Aino.

Aino on Joukahais-sielun paras ja hienoin puoli, sitä lapsellista avuttomuutta, sitä neitseellistä tuoksua, mikä piilee syvästi joka ihmisisielun pinnan alla...

Nyt taiteellisesti herkkiä lukija ymmärtää päätän: „kuinka Kalevalan Ainoa ruvetaan vertausteknillisesti selittäminään — tuota ihmisen luonnollista, runollisen viikkaiterää Aino: tarua! Se hän on ote elävästä elämästä, taideteos, eikä mikään symbolisoiva myytti. Ete-
simmit runoilijamme ja taiteilijamme ovat siitä saaneet aiheita luomuksiansa, ja Kalevalan Aino, tuo elävä todellisuus Suomen kansan kehittyneestä kaunotunteesta, etsii vertaustaan maailman kirjallisuudessa.”

Yhdyimme sydämeistämme tähän kausuun: toon, sillä mekin ihailimme tuota neuvota viatonta tyttöä, jonka sielussa rakkaus ei vielä ollut herännyt, mutta joka pani niin paljon arvoa omalle runolliselle käsitteelle.

leen luonnosta ja ihmisyydestä, että hän mieluummin ko-
koonaan luozui elämästään kuin mõi itsensä.

Ja kuitenkin on Aino:runossa eräs piirre,
joka meitä ei esteellisesti koskaan ole tyydyttänyt. Se piir-
re on Väinämöisen esiintyminen kosijana. Jos runo tahtoi ku-
vata Ainoa ja tuoda esiin hänen luonteensa erikoisuudet,
miksi se valitsi Väinämöisen kosijaksi? Olisiko siihen
kelvannut kuka tahansa toinen Ainolle vastenmielinen
ja hänen äidilleen mieluinen kosija. Mikä ^{se} jiti asettaa
Väinämöinen, vakaa vanha viisas, tietijä ränikkinen, tuo-
hon mahdottomaan tilanteeseen, joka saattaa hänet
häälittäväksi, jopa naurunmalaiseksi? Miksi - ellei
siinä piile tarkoitus Takana. Ja Aino:episodin liittyy-
minen säteettömästi joukkalaisen kilpalaulantaa osoitta,
Aino-tarullakin on oma tarkoituksensa...

Ainossa rohkenemme sentähden nähdä,
kuten sanottu, joukkalaisielun kaikkein syvimmän.
Aino ei ole joukkalaisen korkeampi minä, ~~jonka~~ ääntä Väi-
nämöinen ^{pihommia} ~~pari~~ edustaa, vaan kaunein puoli hänen perso-
nalisuudestaan.

Joukkalaisielu on kukoistanut peitteen tak-
se. Se on vitauksesta nähnyt elämän viisauden, ^{se on Juskassa} ~~voimaa~~
tuntenut sen voiman. Ihmaitten se viisautta lähestyi, pe-

63
on valtaamaan se itsensä sille lupasi, alla päin se viisau-
den tuota poistui. Joukkaheistilasta sielu siirtyi Aino-
laan.

Petit

Sisar muosen joukkaheisen
Itse itkullen aprentui,
Itki päivän, itki toisen,
Poikkipuolin portahalla,
Itki suuresta surusta,
Apeasta mielialasta.

Mutti ruumis (emo) iloitsee. Se vaisto-
maisesti tietää, että henkinen kehitys olisi sille helppo-
tuhseksi: ainehiukkaset puhdistuisivat, elämä tulisi kevy-
mäksi, ^(edelli toistamaamme raamantunpaikkakin) ~~niinkuu apostolien sanoo:~~ "koko luomakunta
huokailee ja odottaa, että jumalan pojat ilmestyisivät. Si-
sästä kuuluvana äänenä ruumis puhuu sielelle: mitä sinä
pelkäät ja suret? Jos täytyykin jättä vauha elämä, niin
onhan onnea odotettavissa uudessakin.

Mutta Ainosielu yhä suree. Se kaudistuu
viisautta. Viisaus on sen mielestä vanha ja iloton, vieras ja
kylmä; jumalallinen elämä on sille tyhjiys, pohjaton
avaruus, johon se itse sieluna hukkuisi. Kun se etsii oma
nauvuttaan ja koruuttaan, kaikkia hyöhyjeusi ja hyveittänsä
helmiä ja soimuksia, ristejä ja nauhoja, niin viisauden

Kolhko ääni sille puhuu:

Petit

Eläji muille, neiti nuori,
 Kun minulle, neiti nuori,
 Kanna kaulaan helmitöitä,
 Rinnan ristiä rakenna,
 Pane päätä palmikolle,
 Sio silkilla hivusta!

Silloin vattaa siihen semmoinen tuska, ettei se enää välitä kyyryistään eikä kauneuksista. Kaikki mikä ennen sitä 'istahutti' ja mitä muut ihailivat kadottaa viehätysensä. Nyt se heittää ^{hyr-} ~~kuu-~~ rästukseensä ja on valmiina tyhjiätoimittajina elelemään suumiensa:

Piisti ristiä rignaltansa,
~~En sinulle enkä muille~~
 Sormukset on sormestansa,
 Helmet kaulasta karisti,
 Punalangat päänsä päätti,
 Jätti maalle maan tyviksi,
 Meni itheen kotihin,
 Kallotellen kartanolle ...

"En sinulle enkä muille
 Kanna rinnan ristiä,
 Päätäni silkilla sitaise,
 Hauda en haahan haljakoista,
 Vehnän vepiloista valita,
 Arun kajoissa sovissa,
 Karvan leivän kannikoissa
 Tyhjän hyvän isoni,
 Kannan armanen emoni."

Petit

185
Huomaamme tässä välillä, että sihen
Ainotila ei ole niinkään tarvaton ilmiö. Laajalehant ja tai-
teelliset ihmiset ovat sitä kyllä kokeneet. Elämien vie-
riessä he ovat hankkineet itselleen kauniita kykyjä,
sisäisenä kannustimena kunnianhimo, ~~voim~~ voimpyyry-
ti, halu tulla rakastetuksi ja ihailtuksi. Niinkasen kuin
ovat rauhassa ja uskossa palvelleet näitä epäjumaliam,
on heidän sielunsa ollut onnellinen. Mutta sitten on saa-
punut päivä, jolloin totuuden ~~sana~~ elämän kokemusten
muodossa tai muulla tavalla on räjähtänyt heille, kuin-
ka mitätöntä ja pientä, kuinka itse kasti ja ahdistus
heidän työnsä on ollut henkisesti katoava, — ja silloin
on väsymys heidät vallannut, väsymys ja lyytyvättö-
myys. Jos yrittävät palvella itseään, loppuu into
kesken. Jos toisten imartelemine ja einostamaine jor-
nistavat, häviää usko heihin itseensä. Tyhyyys ^(ammottaa) heid-
än ympärillä. Mitä he varten he työskentelevät?
Totuutta eivät tunne, korkeampi itse on heille vieras.
Kata ja mitä he palvelisivat? Heidän sielunsa vaeltaa
Ainontuoleen ristiriidassa. ~~Heidän viettäminen joutaisi tulla~~
~~heidän elämänsä. He peittelevät itseltään ja toisilta,~~
kuinka heidän laitansa on. Ainostaan yksin ollen
he omalle ruumiilleen tunnustavat totuuden: "minun

sieluni on rikki revitty ja onneton. En tiedä, mitä tahdon,
enki tahdo, mitä minun pitäisi. Jumala sanoo: palvele
minua!, mutta miten häntä voisii palvella? En häntä
tunne, en häntä rakasta. Elämäni on kuollut."

Uusi vichätyt pitäisi tulla heidän elä-
mänsä, ettei heidän kävisi niinkuin Aenan. Onnelliset
he, jos heillä on joku omainen, joku ystävä, jota voi-
vat rakastaa - niin, jota voivat oppia rakastamaan
ja palvelemaan. Sillä tie talanzista oerouteen on
juttu. Se on se tie, jota Aino ei jaksanut kulkea,
vaikka hänen luontonsa sitä hänelle neuvoisi.

"Elä itke tyttärensä,
Nuorna saamasi nureksi!
Syö vuosi suloa voita,
Tulet miuta vuolahampi,
Toinen syö sianlihoa,
Tulet miuta sirkeämpä,
Kolmas kuorekokkarotta,
Tulet miuta haunihimpi;
Astu äittähan mäelle,
Aukaise parahi äitta,
Siell' on arkku arkun päällä,
Lipas lippahan lomassa,

Petit

Petit

Aukaise parahiin arkku,
 Kansikirjo kimmakuta,
 Sii on kuusi kultavyötä,
 Seitsemän sinihamoista,
 Ne on Kuettaren kuromat,
 Päivättären päättelevät."

Näin puhuu emo Ainolle, ruumiin vaisto
 sielulle. "Mikset ole rohkea? Jos nyt jätit van-
 hat unelmiasi, jos uskaliasti otat tuon arkkelen-
 pois omasta itsekkyydestäsi, onin odottaa sinun suuri
 tulevaisuus. duuletko, ettei minulla ole mitään kat-
 kossa sinun varten? Oi, mitä nuo sinun tähänasti-
 set kykyysi ja lahjasi ovat verrattuna niihin, joita
 vielä minulta saat! Minun salaisissa katkoissii-
 ni piilevät kaikki mahdollisuudet. Silloin kun
 minä kasvoan ja kehityjn ja sinä et vielä ollut a-
 suntosi minun ottanut, antoivat gemalat mi-
 nulle lahjaksi kaikki ovat salaisuutensa ja ihanuus-
 tensa. Ne minä sinulle annan, ne ovat kaikki sinun
 käytettävissäsi, kun vain rupeat niitä etsimään. Nou-
 se siis, käy työhön ja ole rohkea."

Mutta Ainosielu ei kuuntele omaa
 vaistoaan. Se mieluummin elää unelmissaan. Se ei

168
heik konderstaan tahdo tietää, ei voimansa mahdollisuuksista. Se filosofoi omalla tavallaan, — ja suuripuisesti sen suvaitsevainen ja lempeä on Kalevalan viisautta ja sivistettyä sanaa. Päinvaltoisuus: Aivotilan omittaminen ruu-
nollisuus ja viehkeys ~~lähde~~ ^{prääsi} Kalevalan kuvauksessa
tähden oikeuteensa.

Ei tytär totellut tuota,
Ei kuullut emon sanoja,
Meni itheen pihalle,
Kaihoellen kartanolle,
Sanoi sanalle tuolla,
Lausui tuolla lausehella:
"Miten on mieli miekkokoisien,
Antuaallisten ajatus?
Niinp' on mieli miekkokoisien,
Antuaallisten ajatus,
Kuin on vellon vetonen,
Eli aalto altahassa;
Mitenpä poloitien mieli,
Kuten allien ajatus?
Niinpä on poloitien mieli,
Niinpä allien ajatus,
Kuin on hanki harjo alla,
Vesi kaivossa syvässä...
Parempi minun olisi,
Parempi olisi ollut
Syntymättä, kasvamatta,
Sukeksi sukumatta,
Näille päiville pahoille,

Petit

Petit

Ilmoille iltoimille;
Olsin kuollut kuusiöinä,
Kuonnut kahdeksanöinä...

Ja Ainoon persoonallinen suuruus on suu-
nä, että hän mieluummin kuolee...

Itsestään nousee nyt mieleen muisto
toisesta nuoresta työstä, joka ei keeltäytynyt sa-
nemasta vanhalle miehelle: Mariasta, joka meni juo-
sefille ja syynytti Jeesuksen.

Mutta ihmisissäkin Mariatila onkin
korkea ja yliräjänen. Oi kuinka etäällä se on Ainoista!

Aino: legendan nojalla voimme kuitenkin
muodostaa itsellemme kuvan salaisen totuuden etsimisen
ehdoista. Totuutta ei saa etsiä ylpeydellä niinkuin joukko-
nen, ettei sitä lähentyisi pelolla niinkuin Aino. Nojalla
mielellä ja puhtaalla sydämellä on totuutta etsittävä,
rakkaudella on sitä lähentyttävä, rakkaudella ja antau-
ksella.

